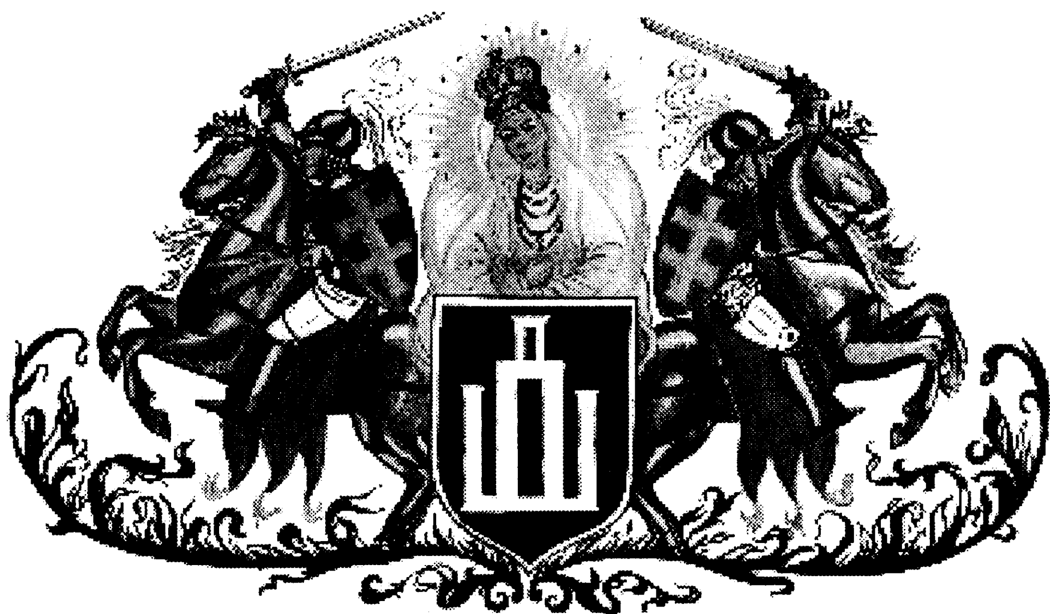
Mater Lithvaniae, ora pro nobis!

LITWA

hłos monarchisty

№ 1 (13)

MIESIAC STYCZAŃ (STUDZIEŃ) - LUTY ROKU 2002

GAZETA ZASNAWANA Ú 1908 ROKU, ADNOÚLENA Ú 1995 R.

TEORYJA

TEARETYCZNYJA PADSTAWY DZIEJNAŚCI MANARCHICZNAHA RUCHU DZIELA ADRADŻEŃNIA WKL

Cywilizacyja Litwy i suczasnaja Cywilizacyją Śmierci

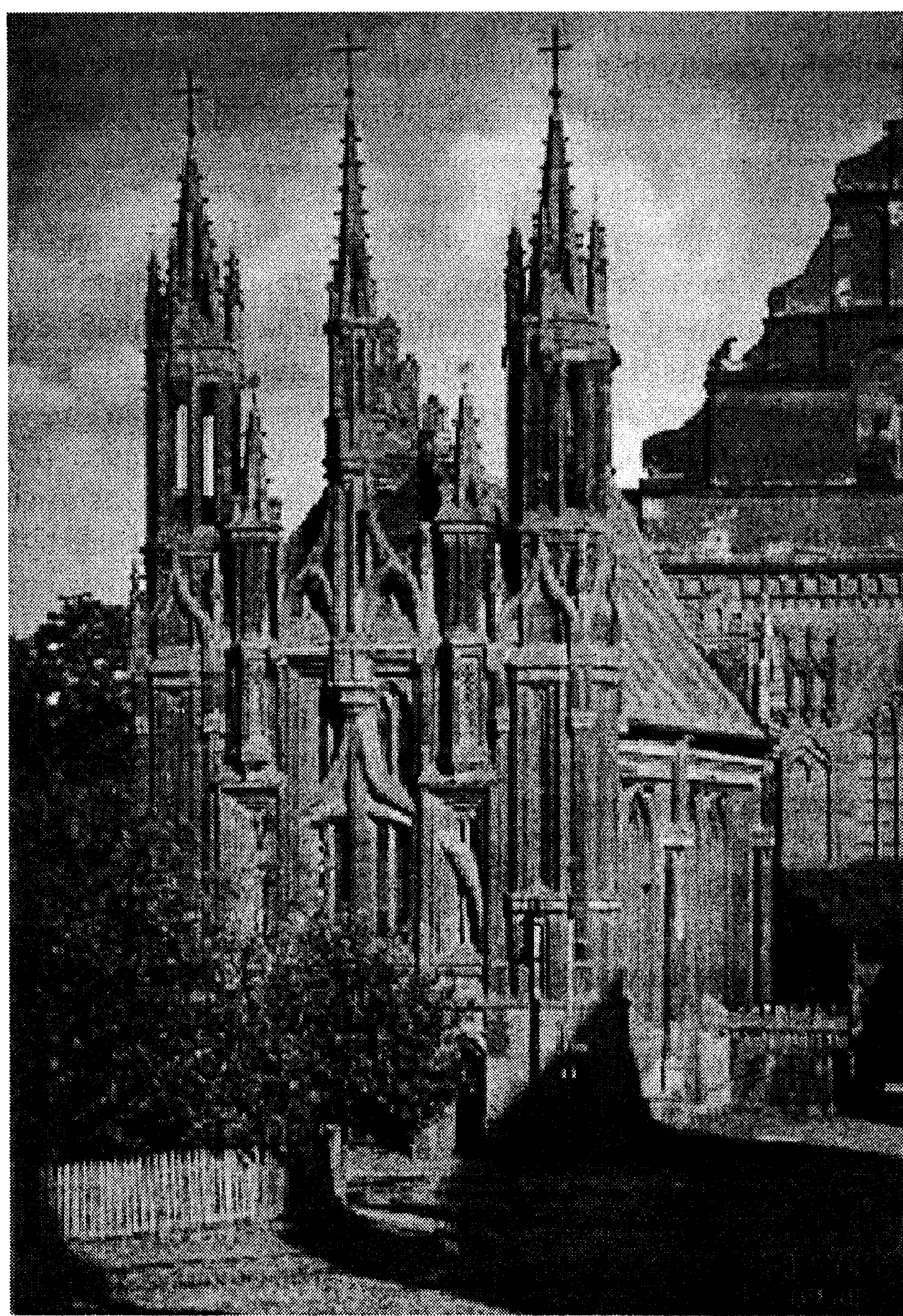
Pakolki suczasnaja Cywilizacyja Litoúskaha Narodu, abo karotka Cywilizacyja Litwy nie wałodajuć realnaj mažliwaściu źmieny palitycznaj sytuacyi, tamu asnoúnaja waha zmahańnia pierachodzić u sferu kultury. Mienawita duch i adroznaja kultura źjaúlajucca naszaj zbrojaj u siońniasznim hramadztwie. Napaczatku nieabchodna akreślić sutnaść paniaćciaú. Jak kazałasia wyszej Cywilizacyja Litwy úźnikła na gruncie chryścijanskich kasztoúnaściaú, abaronienych adzina praúdziwym Światym Rymskim Kaściołam. My wiadziėm swoj radawod ad cudoúnaha nawiartańnia Rymskaha Imperatara Kanstantaha, jaki ú IV st. paśla naradżeńnia Chrystusa, ubaczyú pierad bitwaj Boży znak na niebie - Kryż, sa słowami „In haec signum vincis!", szto znaczyć „U hetym znaku pieramożasz!" Litwiny i da siońnia zastajucca wiernyja hetamu pryraczeńniu zmahajuczysia z Djabłam - Ajcom Cywilizacyi Śmierci.

Cywilizacyja Śmierci aprocz swajho isnawańnia ú szerahu tajemnych tawarystwaú (masony) faktyczna prysutnaja na kożnym kroku ú suczasnych SMI. Siarod żurnalistaú liczycca amal nieprystojnaj reczczu wystupać u abaronu maralnaści i dobrych zwyczajaú. Heta úważajecca za niepatrebnaje maralizatarstwa, maúlaú kożny niachaj wyraszaje sam, szto dobra, a szto kiepska. Pahonia za sensacyjaj prywodzić da napaúnieńnia pieraważnaj bolszaści eternaha czasu i gazetnaj płoszczy małakasztoúnymi materyjałami, szto infarmujuć u asnoúnym pra negatyúnyja źjawy ú hramadztwie i stwarajuć skażonaje úrażańnie pra nawakolny świet. Sutykajuczysia z takoj infarmacyjnaj chwalaj czaławiek nia moża wyzwalicca ad paczućcia swajoj biezdapamożnaści pierad siłami zła. Cikawa, szto Cywilizacyja Śmierci raźwiwajecca niezależna ad geapalitycznych raskładaú u naszym rehijonie. Faktyczna można zaúważyć niekalki centraú Cywilizacyi Śmierci wakoł i únutry naszaha kraju, jakija istotna adroźniwajucca pawodle charaktaru swajoj dziejnaści.

(praciah na 2-j staroncy)

ANONS

U GAZECIE DNIA SIAHO WASZECI PRACZYTAJUĆ:

TEORYJA

(praciah ź 1-je staronki)

Najpiersz treba adznaczyć dźwie roúnaniebiaśpiecznyja struktury - maskoúskija specsłużby (NKWD-MGB-KGB-FSB) i zachodnija glabalisckija grupy: medyi (SNN Teda Turner'a) i suświetnyja nadnacyjanalnyja struktury (AAN, Suświetny Bank i insz.). Abiedźwie grupy strukturaú wałodajuć patużnymi mażliwaściami, szto ú finansawym, hetak i kadrawym masztabie. Istotnaja rożnica palahaje na tym, szto maskoúskija specsłużby wykonwajuć zamowu Djabła dla fizycznaha paniawoleńnia narodaú, supolnaściaú i asobnych ludziej, u toj czas jak ich zachodnija kalehi dziejniczajuć na úzroúni psychiki, imknuczysia zaniawolić czaławieka pryswoiúszy jamu nieadpawiednyja i niemaralnyja úzory pawodzinaú. Jak nadziwa dadzienyja struktury nie piareczać adna adnoj, szto pakazwaje na kaardynacyju dziejańniaú siłaú zła. Hetak nasz „abjadnalnik sławianskich narodaú" czamuści nie chwalujecca za panawańnie ú prakacie kinapradukcyi jaho najbolej zaciatych amerykanskich worahaú. Dadzieny fakt paćwiardżaje adzinuju istotu zła, jakoje prajaúlajecca ú roznych formach.

Nasupierak apisanaj sytuacyi Cywilizacyja Litwy budzie skirawana na padtrymku taho, szto dobraje i szlachetnaje ú kożnym czaławieku. Nasza cywilizacyja nia moża pahadzicca sa stratanj kasztoúnaści czaławieczaha żyćcia, szto adbywajecca pry abortach i eutanazyi. My nia możam służyć pryniżeńniu honara czaławieka, szto maje miejsca pry narkamanii, alkahalizmie i parnagrafii. Tamu ú asnowu Cywilizacyi Litwy kładziecca taki wobraz czaławieka, jaki byú zadumany Boham. Pryszczapleńnie hetkaha wobrazu pawinna adbywacca ad samaha dziacinstwa ú siamji i systemie wychawańnia. Tamu asnoúnymi elementami pabudowy Cywilizacyi Litwy źjaújalajucca: siamja i adukacyjnyja ústanowy. Naturalna, szto i SMI nia mohuć zastawacca úbaku ad dadzienaha pracesu.

Hledziaczy na wielmi niebiaśpiecznuju tendencyju kulturnych pracesaú, szto adbywajucca ú Europie i Amerycy paczynajuczy ad Francuskaj Rewalucyi, nieabchodna najmacniej zaklikać Litwinoú da pilnaści ú buduczym zmahańni. Cywilizacyja Litwy moża być tolki cywilizacyjaj żyćcia, honaru, abawiazku, pawinnaści i pakuty. Cywilizacyja Litwy nieparyúna źwiazana sa Światym Rymskim Kaściołam, ad jakoha jana j atrymała swajo naradżeńnie. Jak Wiangerski Karol - Św. Isztwan (Stefan) swajho czasu achwiarawaú Wengrami Światoj Apostalskaj Stalicy, hetaksama i nasz narod byú pryświeczany naszym Wialikim Kniaziam Uładysławam Jagajłam Światomu Rymskamu Kaściołu. Nasza tradycyja ústalawana Boham i nia moża być zhody ź biazbożnikami, szto ústalawali swoj ład u sionniasznim świecie. Ale nie chwalujmasia, Chrystus pawiedaú nam: „Nia bojciesia, Ja pieramoh świet."

Wiartańnie Litwy i Litoúski Ład

Wiartańnie Litwy - kali jano adbudziecca? Napeúna nie adnojczy hetaje pytańnie stawić pierad saboj kożny, chto hłyboka razważaú nad histarycznym losam naszaha haspadarstwa. Zrazumieła ú bliżejszaj perspektywie nia moża hetaje wiartańnie adbycca ú wyniku 'usieahulnych wybaraú', bo kaho mohuć wybrać ludzi, szto 'spali adwieku'. A kali úreszcie zdabuduć siłu Litwiny, tady nia treba budzie anijakich 'wybaraú' prawodzić. Manarchaú nia wybirajuć praz 'usieahulnyja wybary', manarchaú zapraszajuć na kniażańnie. Tamu Litwiny stajać na mocna tradycyjnych i kanserwatyúnych pazycyjach, pawodle jakich usieahulnyja wybary nia mohuć liczycca za krynicu úłady. Z naszaha hledżańnia úłada pachodzić ad Boha i nadajecca ludziam, u pierszaj czarhowaści manarcham, jakija namaszczajucca Papieżam Światoha Rymskaha Kaścioła. Tamu ú wybarczym pracesie mohuć udzielniczać tolki tyja asoby, jakija ú niepasrednaj paśladoúnaści atrymali takoje paświaczeńnie ad manarcha i jaho wasałaú, a mienawita - szlachta. Prosty lud źjaúlajecca ahułam paddanych, szto úzamien za supakoj i plonny razwoj prysiahajuć wiernaść swaim haspadaram.

Ustalawańnie apisanaha ładu nia moża adbycca ú wyniku úsieahulnaj wybarczaj pracedury, a pawinna zrealizawacca szlacham zraczeńnia isnujuczaj ułady swaich paúnamoctwaú i pieradaczy ich na karyść legitymnaj spadczynnaj manarchii. Zraczeńnie hetaje moża adbycca jak całkam dabrawolna, hetak i pad ciskam manarchicznych siłaú. U lubym wypadku moża jano adbycca tolki pry najaúnaści krytycznaj masy ludziej adukawanych, aświeczanych i addanych patencyjalnamu manarchu, jakija stworać umowy dla pierachodu úłady. Pry hetym akcent robicca nia tolki na patencyjalnuju szlachtu, ale j wierny legitymnamu Manarchu i Kaściołu lud prosty. Pierszasnaja úwaha źwiartajecca na reanimacyju lakalnych supolnaściaú i karparacyjaú. Mienawita najaúnaść pasiarednikaú pamiż uładaj i paddanymi świedczyć pra raźwitaść kanserwatyúna-manarchicznaha ładu. Prapagatary úłady masaú (kamunistyja i sacyjalistyja) i úłady indywiduumu (liberały) zaúżdy niszczyli padstawowyja struktury Bożaj uładу: lakalnyja supolnaści i „cechawyja" asacyjacyi. Pierszyja praz zaniadbańnie marali i tradycyjnych zwyczajaú, druhija praz ichniaje fizycznaje źniszczeńnie abo padparadkawańnie dziarżaúnym strukturam. Cywilizacyja Litwy maje na sionniaszni momant adzinuju mahczymaść kab wyjhrać zmahańnie za swoj kraj - adtwaryć lakalnyja supolnaści i karparacyjnaje hramadztwa.

Litoúskaja haspadarka

Zhodna z akreślenymi pryncypami Litoúskaha Ładu, haspadarka Litwy pawinna być skirawana ú pierszuju czarhu na zabieśpiaczeńnie lakalnych supolnaściaú i karparacyjnych intaresaú. Ażyćciaúleńnie sacyjalnaj padtrymki i raźwićcia pawinna adbywacca praz pasiarednija struktury karparacyjaú i lakalnych supolnaściaú. Naszym hałoúnym imknieńniem pawinna stać pabudowa takoha ładu, kali praca dla czaławieka nia nosić aznaki praklaćcia, ale błasłaúlajecca zwysz. Taki ład moża być ustalawany tolki ú wyniku úraúnaważanaha refarmawańnia isnujuczaj systemy haspadarki. Pawinny być wypraúleny niesprawiadliwaści i szkody, naniesienyja minułymi úradami.

Pierad usim pawinna być wypraúlena niesprawiadliwaść, naniesienaja rasiejskim kalanijalnym i kamunistycznym

(praciah na 3-j staroncy)

TEORYJA

(praciah ź 2-je staronki)

reżymami. Majomaść pawinna być wiernuta legitymnym uładalnikam, ichnim naszczadkam, a ú wypadku niemażliwaści pawinna być wypłaczana kampensacyja. Litoúskaje Haspadarstwa ú asobie Wialikaha Kniazia budzie wałodać nieabchodnaj dla ażyćciaúleńnia úłady, uznaharodżańnia i úłasnaha funkcyjanawańnia majomaściu.

Szlachta jak i daúniej maje prawa zajmacca wytworczaj haspadarczaj dziejnaściu i finansawymi aperacyjami, ale lichwiarstwa nia moża być zaniatkam szlachetnaha czaławieka. Prostym paddanym budzie nadadziena swaboda zaniatkaú i pradpryjmalnictwa. Padatkawaja systema pawinna adroźniwacca naturalnaściu i ahulna niewysokim uzroúniem padatkaú, padachodny asabowy padatak - da 15%, z karparacyj da 30%. Jana budzie fawaryzawać siamju, jak padstawowuju adzinku supolnaści. Budzie úwiedzieny úsieahulny padatak (dziesiacina - 10%) na patreby Światoha Rymskaha Kaścioła.

Sutnaść reformaú budzie palahać na úwiadzieńni sanacyjnaha kirawańnia na úsich dziarżaúnych pradpryjemstwach. Budué sfarmawanyja specyjalnyja menadżerskija hrupy zadaczaj katorych budzie sanacyja pradpryjemstwaú i wywad ich na úzrowień rentabelnaha haspadarańnia, a ú wypadku niemahczymaści radykalnaja pieraaryjentacyja na nowyja niszy z metaj pracaúładkawańnia bolszaści supracoúnikaú. Asnoúnaj idejaj hetkaha padychodu źjaúlajecca żadańnie paźbiehczy pamyłak chutkaj prywatyzacyi, kali z adnaho boku pradpryjemstwy mianiali úłaśnikaú, źmianiali profil pawodle ich żadańnia, nie dajuczy anijakich garantyjaú supracoúnikam, albo źmianiajuczy úłaśnika (u wypadku, kali heta byú pracoúny kalektyú) nie prawodzili patrebnych sanacyjnych mierapryjemstwaú i zastawalisia ú hłybokim kryzysie.

Reforma sielskaj haspadarki budzie gruntawacca na nastupnaj szmatwektarnaj palitycy. Z adnaho boku budué zachoúwacca i madernizawacca efektyunyja sielskahaspadarczyja adzinki, jakija budué pierafarmoúwacca ú kompleksy poúnaj pierapracoúki pradukta. Z inszaha boku budzie aktyúna prasoúwacca ideja „falwarkaú" - kalektyúnych haspadarak, jakija absłuhoúwajuć niekalki siemjaú (6-10 dwaroú), majuczy adzinuju administracyju i infrastrukturu. Pytańnie úłasnaści na ziamlu budzie wyraszacca szmatbakowym szlacham. Czastka ziemlaú, u tym liku sielskahaspadarczych budué pakinuty Litoúskamu Haspadarstwu ú asobie Wialikaha Kniazia, dla ażyćciaúleńnia úłasnaj dziejnaści: da 20%. Inszaja czastka budzie pakinuta samastojnym i efektyúnym kalektyúnym post-kałhasnym haspadarkam: da 20%. Da 25% ziemlaú budué pieradadzieny ú falwarki. 5% ziemlaú budué pieradadzieny adzinkam Światoha Rymskaha Kaścioła. Reszta ziemlaú budzie zastawacca ú prywatnaj ułasnaści abo adyjdzie ú fond uznaharodżańnia za pasłuhu pierad Ajczynaj.

Szto rabić Litwinam?

Kali Ty úświadomiú siabie Litwinom, heta znaczyć należnym da Cywilizacyi Litwy, znaczycca wybraú hodny czaławieka szlach. Pierad usim nia warta chwalawacca z pryczyny, szto nia baczny kaniec suczasnaj palitycznaj mituśni. Pan Boh nas wychawaú nie dla taho, kab źlakacca ludziej i ziamnych ciażkaściaú. Hetak jak padzieńnie SSSR jaszcze pierad 10 hadami zdawałasia amal niepraúdapadobnym, tak i Litwa pryjdzie nieczakana, aki Chrystus. Niepatrebna tracić siły na údzieł u szyrokich palitycznych akcyjach, kali jany pa sutnaści niczoha nie źmianiajuć. Treba skancentrawacca na samaadukacyi i paszyreńni wiedy, na prawiadzieńni lakalnych dziejańniaú, ureszcie na samaarhanizacyi Litwinoú. Pan Boh zaúżdy pamiataje pra nas i daść dahodny Jamu momant na histaryczny pawarot naszaha kraju. My jość ludzi Pana, i treba, kab tyja ludzi byli jak najdaskanalejszyja.

Asabliwa treba źwiarnuć uwahu na madlitwu, jak na źmiest dziejańnia. Mnohija dziejaczy i aktywisty suczasnych palitycznych partyj dumajuć, szto jany dasiahnuć wyniku tolki dziakujuczy úłasnym siłam. Adża my úżo baczyli czaho wartyja ichnija pustyja deklaracyi i zakliki. Pan Boh tak uładkawaú świet, szto kab czaławieku dasiahnuć nieczaha, jon pawinien paprasić heta ú Pana. Kali ż meta budzie hodnaja, to j Pan Boh paczuje tuju madlitwu i adkryje szlachi jaje realizacyi. Tym bolsz my Litwiny, czyja tradycyja ústalawana Panam, na Jaho tolki pawinny mieć nadzieju. Jon jość krynicaj naszaha natchnieńnia, naszaha rozumu, naszaj siły úreszcie. Ź Im asiahniem pieramohu, dziela czaho warta żyć i pamierci. Treba nareszcie zrazumieć, szto toj djabalski ład, szto ústalawaúsia ú naszym krai niemahczyma źwiarnuć czaławieczymi siłami. Tamu madlimasia i pracujma, a Pan nam dapamoża!

Szto datyczyć madlitwy, to úżo skazana, a szto ż da pracy? Woś ża pracawać treba dziela taho, kab źjawiłasia duchoúnaja jednaść pamiż usimi Litwinami. Duch nasz pawinien być toj sam - adziny! Z hetaha wynikaje i salidarnaść i úzajemapomacz: usio toje szto nieabchodna dla pieramohi palitycznaj. Kali my budziema adzinyja nas nichto pieramahczy nia zdoleje. Tamu praca nasza pawinna źwiartać uwahu nia tolki na arhanizacyjna-funkcyjanalnyja momanty, ale i na hłybiniu pierakanańniaú.

Formy pracy zależać ad miascowych warunkaú i mażliwaściaú. Naturalna padstawowaj formaj jość sustrecza czalcoú, uzajemny pierakaz infarmacyi i akreśleńnie dy wykanańnie supolnaha planu dziejańniaú. Warta nakreślić asobnyja plany dla pracy na rok, kwartał, miesiac. Tady widać budzie, ci dasiahnuli my czaho, ci skarystali Boham dadzieny czas.

Idealagiczny addzieł Manarchicznaj Partyi WKL

ASOBA

RELIGIJNYJA I SACYJALNYJA POHLADY KANSTANTAHA KALINOÚSKAHA

Zwykła piszuć, szto Kanstanty (Kastuś) Kalinoúski, naczalnik Litoúskaha Prawincyjalnaha Kamitetu[1] prytramliwaúsia skrajnie „czyrwonych", hzn. sacyjalistycznych pohladaú. Wielmi mała úwahi ú toj ża czas nadajecca jaho religijnym pohladam, jakija szmat u czym paddajuć pad sumniú datychczasowa akreślenuju skirawanaść K.Kalinoúskaha. Naadwarot praúdziwy analiz hetych pohladaú dazwalaje nadać naszamu prawadyru charaktarystyku „radykalny kanserwatar". Bo toje, szto pawinna było b być adnoúlena zhodna jaho kancepcyi úżo koliś istnawała ú WKL i Reczy Paspalitaj. Analiz religijnych i sacyjalnych pohladaú K.Kalinoúskaha taksama raźbiwaje grunt pad siońniasznimi sprobami zrabić wyzwalenczy ruch maralna i religijna indyferentnym.

Analizujuczy religijnyja i sacyjalnyja pohlady Kanstantaha Kalinoúskaha nieabchodna akreślić krynicy i charaktar daśledwańnia. Hety analiz gruntujecca pierad usim na padstawie wydańniaú „Mużyckaja praúda", „Chorągiew Swobody", „Głos z Litwy", a taksama karespandencyi ú warszaúskim druku padczas paústańnia. Szto da charaktarystyki analizu, to nas cikawiła pierad usim religijnaja i sacyjalnaja daktryna Kalinoúskaha.

Czy wieryú Kalinoúski ú Boha?

Zwykła suczasnyja daśledczyki prosta minajuć religijny aspekt u tworach Kalinoúskaha, każuczy naprykład jak sp.Hienadź Kisialoú u pradmowie da knihi „Kastuś Kalinoúski" cytujuczy sp. J.Zaprudnika[2] : „Słusznaj u swajoj asnowie zdajecca dumka, szto religijnaje pytańnie na staronkach „Mużyckaj praúdy" „traktawałasia piersz-napiersz jak pytańnie rewalucyjnaje taktyki paústańnia, a nie asabistych pierakanańniaú redaktara, ci redaktaroú gazety...Uliczwalisia hałoúna religijnyja pierakanańni j paczućci tych, dla kaho heta gazeta pisałasia - sialanaú. Kalinoúski byú nia religijnym prapawiednikam, a prapawiednikam narodnaje rewalucyi". Dadzienaja teza dareczy zaúsiody fihurawała i ú padrucznikach kamunistycznaj epochi. Pahlańma ciapieraka, szto na hety kont każa sam Kalinoúski. Najpiersz treba adznaczyć, szto razważańni Kalinoúskaha nia nosiać abstarktnaha charaktara, a jon sam wykazwajecca ad swajho imia, abo ad imia supolnaści, jakuju reprezentuje, naprykład:

„Tolki, dzieciuki, śmieła, bo z nami Boh i praúda, a kali my z Boham, to z nami wajawaci trudna, bo boska moc wialika, a narodu mnoha."[3],
„A szto hrachu nabiareszsia pierad Boham, spryjajuczy maskalowi, taho nikoli Boh nie daruje."[4],
„Taho, chto nam dobra dumaje, my wyhaniajem, tamu, chto nam licha robić, my pamahajem, - i czy ż nie hreszna pierad Boham, a nie stydna pierad całym świetam - sami skażecie?"[5]
„Wy adno słuchajcie mianie, tałkujcie dobra i rabiecie tak, jak sumleńnie wam skaża, a Boh jaszcze źlitujecca nad nami i daść nam szczaście, i dabro ú nas budzie."[6]
„Takaja wialikaja sprawa, jakaja jość sprawaj nia tolki Polszczy, Litwy i Rusi, a úsiaho świetu, praúdy i światła, nia moża zahinuć; daremna buduć wysilwacca katy: u swaich ułasnych hrudziach pasiejuć jany ziernie, jakoje raniej abo paźniej uzydzie; my apostały i praroki, i jość u nas siła Boskaja i maskoúskaje piekła jaje nie adużaje."[7]

Z wyszejprywiedzienych cytytaú można zrabić wysnowu, szto stasunak Kalinoúskaha da Boha byú hłyboka asabisty, jaki stanawiú maralny imperatyú: nie rabi, słuchaj i h.d. Da taho ż gruntujuczysia na cytacie sp.Kisialowa treba admowić Kalinoúskamu praúdamoúnaści. Bo kali jon ab Panu Bohu kazaú wykluczna da słuchaczoú, nie majuczy ú duszy padobnych pierakanańniaú, to treba padazrawać nie małuju stupień abłudnaści, jakaja ú toj czas mabyć jaszcze nie była b uspryniata ludam, nie ú paraúnańni da siońniaszniaha czasu. Druhi úskosny fakt, jaki padważaje siońniasznija spроby pakazać tahaczasny wyzwylenczy ruch jak religijna abyjakawy, heta świedczańnie taho ż sp.Kisialowa razam iz sp.Zaprudnikam, kali jany każuć, szto „...Uliczwalisia hałoúna religijnyja pierakanańni j paczućci tych, dla kaho heta gazeta pisałasia – sialanaú". Dyk pa piersza, jak ża Kalinoúski, jaki byú najszczyrejszym reprezentantam hetaha płastu, moh być sam nahetulki religijna indyferentny, tym bolej, szto pachodziú jon nie ź sialanaú, ale z drobnaj szlachty? A pa druhoje, heta znaczyć, szto lud nasz u tamtym czasie byú szczyra wierujuczy, nie ú prykład siońniaszniamu.

Jakuju Carkwu baraniú?

Piarojdziem da druhoha aspektu religijnaj daktryny Kalinoúskaha, a mienawita da aświatleńnia miżkanfesyjnych stasunkaú. Nieabchodna adznaczyć całasnaść pohladaú Kalinoúskaha, jakija úsiebakowa wyznaczajuć patrebu zbaúleńnia ú praúdziwaj Carkwie-Kaściole, szto była ústalawana Boham. Pierad usim widać szczyry kłopat ab duszy czaławieka: dzie jana apyniecca paśla śmierci - u rai, czy ú piekle. Padychod da wyraszeńnia hetaha życciowaha pytańnia adpawiadaje dwuchtysiaczahadowamu wuczeńniu Katalickaha Kaścioła, zhodna ź jakim zbaúleńnie mażliwaje tolki za pasiarednictwam adzinaha, praúdziwaha i paúsiúdnaha Kaścioła:

„Kali Boh, stwaryúszy czaławieka, daú jamu duszu, to nie na toje, kab jon żyú, jak sabaka, na hetym, a na tamtam świecie prapadaú na wiek wiakoú u mękach piakielnych, - a dla taho, dzieciuki, kab znaú zakon Boży, znaú swajho Boha, znaú swaju wieru i zasłużyú na szczaście niabiesnaje. Kali Syn Boski, pryjszoúszy na hety świet, ustanawiú praúdziwuju wieru i za hetu wieru ciarpieú kryżowyja męki, to nie dla taho, kab jakijaś tam cary maskoúskija, bajstruczaha rodu, pieramianiali zakon Boży, a my, na prykaz hetych caroú, wyrakalisia wiery swaich dziadoú i pradziedaú i nie chwalili Boha, a radniu carskuju, no dla taho, dzieciuki, Boh najwyszszy ciarpieú za nas, kab zakon jaho byú úże wieczny, kab nichto nia śmieú pieramianiaci, a my z całaj mocy trymalisia jaho."[8]

„No czy hetak dzieciuki, robicca ú nas, jak sam Boh prykazwaje, czy dzierżymsia my zakonu boskaha? Sami skażecie. Ni adzin uże, moża, zabyúsia, szto baćka jaho byú jaszcze sprawiadliwaj unijackaj wiery i nikoli úże nie spomnić na toje, szto pierawiarnuli jaho na syzmu, na prawasłaúje, szto jon siahodnia, jak toj sabaka, żywie biez wiery i, jak sabaka, zdochnie czartam da piekła!!! O, dzieciuki, licha takomu czaławiekowi! A kali my budziem hetak rabici z Boham, tak szto ż Boh najwyszszy z nami zrobić? Addaść u piekła na wiecznyja męki, buduć czerty duszu naszu na kuski rwaci, a smała ú wantrobach kipieci budzie. Paznajesz tady swajo licha - no ú piekle paniaúczasie úże budzie, nie pieraprosisz tahdy úże sprawiadliwaha Boha i mękam twaim nikoli kanca nie budzie."[9]

„Narabiú nam hetaha licha, dzieciuki, heta car maskoúski, jon-to pierakupiúszy mnoha papoú, wialeú nas u syzmu zapisaci, jon-to płaciu hroszy, kab my tolka pierachadzili na prawasłaúje, i jak hety antychryst, adabraú ad nas naszu sprawiadliwuju - unijackuju wieru i pahubiú nas pierad Boham na wieki; a zrabiú heta dla taho, kab moh nas biez kanca draci, a Boh sprawiadliwy nia mieú źlitawańnia nad nami."[10]

„Z systemaj Muraújowa nieúzabawie pasyplucca na naszy úradżajnyja niwy kalonii Maskwy, czynoúniki-maskali, tatarskija szkoły i schizmatyckija cerkwy, razarwuć ziemli i raspradaduć ich hrabieżnikam. Litwa staniecca pustkaj, turmoj i wiernaj maskoúskaj prawincyjaj..."[11]

(praciah na 5-j staroncy)

ASOBA

(praciah ź 4-je staronki)

„Ź dziadoŭ i pradziedaŭ była ŭ nas unijackaja wiera, heta znaczyć, szto my buduczy hreckaj wiery, pryznawali za namieśnikaŭ Boskich światych ajcoŭ, szto ŭ Rymie. Carom maskoŭskim i heta stała zawidna, dla taho, skasawaŭszy ŭ Maskwie hreckuju wieru, a zrabiŭszy carskuju, szto to nazywajecca prawasłaŭje, i nas adarwali ad praŭdziwaha Boha i ŭpisali ŭ syzmu pahanu. Takim sposabam, ababraŭszy z hrosza, z ruk spasobnych, zaprahli nas u panszczyznu, i kab ślozy mużyckija nia trapili pierad tron praŭdziwaha Boha, zabrali nam i duchoŭnu naszu paciechu - naszu wieru ŭnijackuju."[12]

„Pakazywajuć ludzi, szto Święty Ojciec aż z Rymu prysłaŭ da nas swajo błagasławieńnie (no maskal jaho spyniaje) - haworać, szto pryszle i ksiandzoŭ, szto budue prymaci na ŭnijackuju wieru. Tahdy, dzieciuki, chto adno wieryć u Boha, jaho Syna i Ducha Światoha, niachaj zaraz pakidaje syzmu i pierachodzić na praŭdziwuju wieru dziadoŭ i pradziedaŭ. Bo chto nie piarojdzie na ŭniju, toj syzmatykam zastaniecca, toj, jak sabaka, zdochnie, toj na tamtam świecie piakielnyja męki ciarpieci budzie!"[13]

Z prywiedzienych cytataŭ widać, szto Kalinoŭski wydatna razumieje hłybokuju Boskuju praŭdu ab tym, szto tolki adna carkwa moża być zbaŭlenczaj i nia moża być ich kolki. Z praktycznym wykanańniem danaj praŭdy źwiazany jaho kłopat ab zbaŭleńni całaha naszaha narodu. Kaściol Katalicki na praciahu bolsz czym dwuchtysiaczaŭ hadoŭ istnawańnia dawioŭ ab tym, dzie jość praŭdziwaje zbaŭleńnie. Ani Bizantyjskija schizmatyki, ani naszczadki Lutera nia mohuć dać taho świedczańnia, jakoje należyć. Dzie siońnia duchowaja moc Kanstantynopala i Maskwy, czy ŭ Paŭnocznaj Niamieczczynie chacia chto-niebudź uzhadwaje pra Boha? Hetyja pytańni zastajucca biez adkazu.

Apisańnie żachliwych mukaŭ u piekle, paraŭnańnie iz psami świedczać ab pawazie da pytańnia, szto maje losawyznaczalny charaktar dla duszy czaławieka. Nia chopić tut, jak każuć siońnia, tolki prywatnaj wiery: 'Ja wieru ŭ Boha, ale ŭ Kaściol ci Carkwu nie chadżu.' Kali ad hetaha zależyć los duszy czaławieka, to należyć huczna kazać ab hetym, zaachwoczwać, straszyć, tłumaczyć, karaciej rabić usio, kab czaławiek źmianiŭ swaju dumku. Kalinoŭski wykazwaje hłybokuju nadzieju na toje, szto tolki zhodny z abacznaściu Bożaj plan moża pryniešci szczaście dla kożnaha czaławieka na ziamli. Zhodna z hetym - tolki z Boham i pry dapamozie Bożaj czaławiek moża asiahnuć szczaście czasowaje i wiecznaje. Nie widać tut religijnaj abyjakawaści, ale hłybokuju i praŭdziwuju wieru:

„No, Boża wszechmocny, miłasierny ty nasz Panie, ty ab nas nie zabywaj, źlitujsia nad nami, pamaży nam u naszaj niadoli, wyżani maskala z naszaha kraju, daj nam praŭdziwuju wolnaść i wieru naszych dziadoŭ i pradziedaŭ, a kaścioły, szto maskal, niaczysta jaho siła, paraskidaŭ albo pierarabiŭ na stajni i cerkwi, znoŭ zajaśniejuć twajoju chwałoju i narod u nich chwalici ciabie budzie, jak chwalili naszyja predki. Zaśpiawajem tahdy ŭ adzin hołas naszu pieśń światuju: „Święty Boże, święty mocny, święty nieśmiertelny - zmiłuj się nad nami!" - i Boh najwyszszy źmiłujecca nad nami, dapamoża nam u naszaj pracy, a na tamtam świecie daść królestwa niabiesnaje - i nie buduć użе dzietki naszyja swaju matku praklinaci, szto na świet radziła!"[14]

„Tak hodzie ż użе, dzieciuki, życi biez nijakaj paciechi na świecie, kali Boh miłasierny maje źlitawańnie nad nami, a ty, czaławiecza, jak pieraczytajesz albo paczujesz hetu praŭdu, zhawary paciery, kab Boh wszechmocny dapamoh ludziam, szto dabro nam dumajuć, szto choczuć, kab my byli wolnyja, jak szlachta, mieli swaju ziamlu, jak szlachta, chwalili Boha pa praŭdzie i zasłużyli na Nieba na tamtam świecie. Hetaha dla was ad duszy chocza wasz brat, taki samy ź dziadoŭ-pradziedaŭ mużyk, jak i wy, no jaszcze ŭnijackaj wiery."[15]

Aposznija cytaty źjaŭlajucca biezumoŭnaj deklaracyjaj swajoj kanfesyjnaj prynależnaści i świedczańniem najwyszejszaj achwiarnaści ŭ imia praŭdziwaj wiery.

Jaki kształt hramadztwa byŭ jamu najbliżej?

Piarojdziem ciapier da abmierkawańnia idealagiczna-sacyjalnaj kancepcyi Kalinoŭskaha. Ahulna ŭważajecca, szto jon byŭ biezumoŭnym reprezentantam jak najbiadniejszych płastoŭ nasielnictwa - sialanaŭ, i ŭ suwiazi z hetym Kalinoŭskaha adnosiać da radykalnych sacyjalistaŭ wodle jaho pohladaŭ. Treba adznaczyć, szto i sam Kalinoŭski chutczej za ŭsio zaliczaŭ siabie da 'czyrwonych' - lewaha kryła ŭ polska-litoŭskim wyzwalenczym ruchu. Niepasrednyja świedczańni samoha Kalinoŭskaha na hety temat nam nie wiadomyja, jość adno wykazwańni inszych asobaŭ pra jaho, szto dajszli da nas. U swaim analizie my nie budziem zasiarodżwacca na hetych wykazwańniach, ale na prahramnych deklaracyjach samoha Kalinoŭskaha, kab zhodna ź imi pasprabawać akreślić jaho pazycyju.

Pierad tym jak pierajści da cytataŭ nieabchodna wyznaczyć tyja aspekty świetapohladu pa jakich planujecca prawodzić analiz. Nas cikawiać nastupnyja:

- staŭleńnie da Boha - religijnaja daktryna;
- staŭleńnie da Ajczyny;
- staŭleńnie da formy dziarżaŭnaha ładu, elity i majomasnaha płastu - szlachty.

Ab staŭleńni Kalinoŭskaha da Boha my padrabiazna hawaryli ŭ pierszaj czastcy artykułu, i jano na naszu dumku wykluczna jasnaje - Kalinoŭski ani nia byŭ ateistam, ani agnostykam, ani heretykam czy schizmatykam. Jon ćwiorda staić na Bożaj praŭdzie Światoha Kaścioła ŭ Rymie. Pawodle dadzienaha aspektu jon anijak nia moża być zaliczany da „lewakoŭ", ale tykiela da konserwataraŭ. Zaraz ża zasiarodzimsia na inszych aspektach jaho świetapohladu.

Staŭleńnie Kalinoŭskaha da Ajczyny nieparyŭnaje ad asabistaj suwiazi z Panam Boham. Sprawa zmahańnia za Ajczynu dla jaho Boskaja sprawa. Ceniaczy nahetulki wysoka hety dar Boży, a mienawita mahczymaść mieć swaju Ajczynu jon źjaŭlajecca biezumoŭnym i paśladoŭnym patryjotam, czaho nie skażasz ab dziejaczach-sacyjalistach, tutaka iznoŭ pracytujem wydatny momant z gazety „Głos z Litwy":

„Takaja wialikaja sprawa, jakaja jość sprawaj nia tolki Polszczy, Litwy i Rusi, a ŭsiaho świetu, praŭdy i świata, nia moża zahinuć; daremna buduć wysilwacca katy: u swaich ułasnych hrudziach pasiejuć jany ziernie, jakoje raniej abo paźniej uzydzie; my apostały i praroki, i jość u nas siła Boskaja i maskoŭskaje piekła jaje nie adużaje."[16]

„I woś zakipieła zaciataja baraćba z nowym paradkam reczaŭ, i samy nieszczaśliwy narod, narod, nasilłem i zdradaj pazbaŭleny ŭsich naturalnych prawoŭ, nareszcie narod, jaki siarod eŭrapejskich maje samuju światuju i czystuju minuŭszczynu, jakim źjaŭlajecca polski narod ź Litwoj i Ruśsiu, naturalnym paradkam reczaŭ staŭ pradstaŭnikom, rycaram adnaho łagera."[17]

„Dyk razam da pracy braty, a kali nadydzie czas, padnimiem ściah swabody, i praklataja siła zachopnikaŭ zhinie, jak imhła pierad soncam. Tady maci-radzima zaźziaje bolsz mahutnaj, adrodzicca bolsz szczaśliwaj, czym była kali-niebudź. Bo zaźziaje blaskam sprawiadliwaści, adrodzicca siłaj zhody i roŭnaści swaich synoŭ."[18]

I najbolsz horacza, amal jak zapawiet, każa Kalinoŭski pra Ajczynu ŭ „Piśmach z-pad szybienicy":

„No jak dzień z noczczu nia chodziać razam, tak nia jdzie razam naŭka paraŭdziwa ź niawolaj maskoŭskaj. Dapokul jana ŭ nas budzie, nia budzie praŭdy, bahactwa i nijakaj naŭki, - adno nami, jak skacinaj, waroczać buduć nie dla dabra, no na pahibiel naszu.

(praciah na 6-j staroncy)

ASOBA

RELIGIJNYJA I SACYJALNYJA POHLADY KANSTANTAHA KALINOÚSKAHA

(praciah ź 5-je staronki)

Dla taho, Narodzie, jak tolka paczujesz, szto braty twaje z-pad Warszawy bjucca za praúdu i swabodu, tahdy i ty nie astawajsia zzadu, no úchapiúszy za szto zmożasz, za kasu, za sakieru, całaj hramadoj idzi wajawaci za swajo czaławieczaje i narodnaje prawa, za swaju ziamlu radnuju.

Bo ja tabie z-pad szubienicy każu, Narodzie, szto tahdy tolki zażywiesz szczaśliwa, kali nad taboju Maskala úże nia budzie."[19]

Nastupnyja aspekty pohladaú Kalinoúskaha, jakija nas cikawić - heta staúleńnie da formy dziarżaúnaha ładu, a taksama elity - szlachty. Niepasredna ab formie Kalinoúski nie wykazwajecca. Stasunak Kalinoúskaha da Rasiejskaj Imperyi jość adnaznaczna negatyúny, szto zrazumieła, pakolki jana źjaúlajecca zachopnikam naszaha kraju. Ale należyć zaúważyć u pohladach Kalinoúskaha paczućcio adwiecznaj sprawiadliwaści. Z hetaha paczućcia wynikaje abjektyúny padychod da pytańniaú panszczyzny i manarchicznaj ułady. Woś ża Kalinoúski nia hanić szlachtu jak stan uwohule, tym bolej, szto sam jon należaú da hetaha stanu. Jon zaúważaje nieadpawiednaść pamiż uzajemadaczynieńniami stanaú na praciahu historyi. Kożny stan maje úłasnyja prawy i abawiazki, i tolki pry ich wykanańni úźnikaje sprawiadliwaja systema úzajemadaczynieńniaú. Kali ż adzin sa stanaú paczynaje jaje paruszać, naturalna szto i inszy nia liczyć źwiazanym siabie jakimi-kolwiek abawiazkami. Kali raniej szlachta sapraúdy baraniła swaju Ajczynu, dyk i panszczyzna - praca sialan na paletkach szlachcicza wyhladała jak sprawiadliwaja kampensacyja za pralićcio krywi. Tady ż jak szlachta pierastała kłapacicca pra byt swajoj Ajczyny, a zachacieła wykluczna panawać nad paddanymi, nawat dziakujuczy źnieszniaj zbrojnaj sile - carskim wojskam, dyk i lud prosty nia byú úżo abawiazany joj żadnaj panszczyzny:

„Byú to kaliści narod nasz wolny i bahaty. Nia pomniać hetaha naszyja baćki i dziady, no ja wyczytaú u starych książkach, szto tak kaliści bywała. Panszczyzny tahdy nijakaj nia było. I niama czaho tamu dziwawacca, bo było lesu szmat, pola kolka choczasz, a ludziej to mała, tak naszto służyć panszczyznu za ziamlu, kali kożny moh lesu wycierabić, chatu sabie pastawić i mieci swajo pole.

No ú susiedztwie z nami żyú Niemiec i Maskal. Adnamu i druhomu bahactwa naszaje kałoła ú oczy - kab ich tak kolka schapiła, da i chacieli nas sahnać z naszaj baćkaúszczyny. Treba było baranicisia, tak Karol każa – „chadziem baranici", a tut nia úsie iduć, da i mała naszych pajszło. Wyhnali to Maskala i Niemca - no kab żenki da i dzieci hetych, szto chadzili na wajnu, mieli za czym prażyci, tak Karol nasz i napisaú takoje prawa: „Hetyja, szto nia choczuć iści baranici swajoj ziamli, niachaj abrablajuć pole hetym, szto bjucca za wolnaść i szczaście úsich". I hetak było doúha: adnie baranili kraju, usio chadzili pa wojnach, a druhija to harali, to siejali, to kasili, to żali. Zhetul to i úziałasia heta panszczyzna. Sudziecie ż ciapier sami, czy można było zrabici sprawiadliwiej, jak zrabiú kaliści nasz Karol Polski da i Litoúski? No kali Maskal ź Niemcam chitraścieju nas padbiú i pajszoú rond maskoúski, tak i úsio zrabiłasia pa-czartoúsku. Staú zaraz maskal swoj rond uwodzić u naszym kraju i każa: „Mużyk, dawaj rekruta, mużyk, dawaj padatki, da i panszczyznu jaszcze służy albo płaci abrok u kaznu!" Tak jakaja ż tut uże sprawiadliwaść, kali úsieńka, szto ciażka, zwalajuć na mużyka, kali ź jaho dziaruć astatniu szkuru, bjuć i płakać nie dajuć! Aczuniali to mużyki, uhledzieli, szto kiepska, daj dawaj buntawacca pad Kaściuszkaju, a Kaściuszka to każa: „Kali mużyki choczuć uże sami baranici swaju ziamlu, tak niachaj ża nia służać panszczyzny da i nia płaciać u kaznu abroku za ziamlu". Ot heta tak sprawiadliwaść!"[20]

Naturalna ú sacyjalnych pohladach Kalinoúskaha prysutniczaú peúny idealizm. Jak pakazała historyja sacyjalnyja rewalucyi nie wiali da pryncypowaj źmieny hramadzkaha ładu. Eksplatacyja zastawałasia, ale stanawiłasia bolsz wytanczanaj, bolsz abłudnaj. Ale sutnaść pohladaú Kalinoúskaha palahaje na inszym: nie admaúlajuczy stanawaha hramadztwa, jon imknuúsia da sprawiadliwych uzajemadaczynieńniaú, tych jakija byli dareczy zakładzienyja daúniaj tradycyjaj, ale ú wyniku únutranaj niastałaści litoúskaha haspadarstwa ú peúnym czasie i úmowach, źnikli:

„...kab my byli wolnyja, jak szlachta, mieli swaju ziamlu, jak szlachta, chwalili Boha pa praúdzie i zasłużyli na Nieba na tamtam świecie..."[21]

Abahulniajuczy, treba skazać, szto niemahczyma adnieści pohlady Kalinoúskaha da wyrazna sacyjalistycznych. Pieraszkadżaje hetamu ú pierszuju czarhu hłybokaja wiera ú Boha, wiera ú zależnaść losaú na ziamli ad zwysznaturalnych reczaú. Jaho stasunak da Ajczyny taksama adbiahaje ad pryncypaú sacyjalistycznych i kamunistycznych, a siońnia i liberalnych internacyjanałaú. Stasunak da formy dziarżaúnaha úładkawańnia i majomasnaha płastu da kanca nieakreśleny i wyznaczajecca imknieńniem adnawić sprawiadliwy charaktar uzajemadaczynieńniaú pamiż stanami, szto jak raz nie supiareczyć kanserwatyúnaj idei, bo praduhledżwaje adnaúleńnie bolsz hłybokaj tradycyi, toj szto była jaszcze ú Wialikim Kniastwie Litoúskim i Reczy Paspalitaj.

Alaksandar Jan Stralcoú-Karwacki,
redaktar

Litaratura:

"Каліноўскі К. За нашу вольнасць.Творы, дакументы"/уклад., прадм.,пасляcл. і камент. Г.Кісялёва – Мн., 1999
"Беларуская літаратура XIX стагоддзя"/склад. і аўт. Лойка А.А., Рагойша В.П.- Мн., 1988
"Кастусь Калиновский – страницы биографии"/Шалькевіч В.Ф.- Мн., 1988

Spasylki:

1 Litoúski Prawincyjalny Kamitet – tymczasowy úrad paústańnia 1863 r. na litwinska-biełaruskich ziemlach i Żmudzi
2 Zaprudnik J. „Mużyckaja praúda" – nabat paústańnia 1863 hodu"
3 „Mużyckaja praúda" N 3
4 „Mużyckaja praúda" N 5
5 tam ża
6 „Mużyckaja praúda" N 6
7 „Głos z Litwy", Âĺëüí, 30.01
8 „Mużyckaja praúda" N 6
9 tam ża
10 tam ża
11 „Głos z Litwy", Wilnia, 3.03
12 „Piśmy z-pad szybienicy"
13 „Mużyckaja praúda" N 6
14 tam ża
15 tam ża
16 „Głos z Litwy", Wilnia, 30.01
17 „Głos z Litwy", Wilnia, 14.02
18 „Chorągiew swobody", pieradawy artykuł da N 1
19 „Piśmy z-pad szybienicy"
20 „Mużyckaja praúda" N 2
21 „Mużyckaja praúda" N 6

POHLAD

WODHUK NA ROZDUM ADNAHO ANALITYKA

Wiadomy ú niekatorych kołach piśmieńnik Aleś Czobat, jaki czas ad czasu wystupaje z glabalnymi analitycznymi artykułami ú „pierszaj biełaruskaj gazecie z rysunkami", naprykancy 2001 h. napisaú artykuł pad nazwaj „Gloria Victis, albo List da Siamiona Domasza". Źmiest i wysnowa artykuła na pierszy pohlad skirawana da sp.Siamiona Domasza, z paradami, szto rabić, a czaho nie rabić, ale dla nas cikawyja nie dadzienyja parady, ale logika razważańnia aútara nad losawyznaczalnymi pytańniami ú farmawańni świetapohladu suczasnaj biełaruskaj palitycznaj elity. Dadzieny artykuł pabudawany na tezach, jakija cytujucca pawodle gazety „Nasza Niwa" N.52-53 ad 28.12.2001 i kamentaru ahladalnika gazety „Litwa":

Aleś Czobat (dalej - A.Cz.): „Na Biełarusi byú i jość toj samy narod. A narod horszy za lubuju úładu. Bo úładu można źmianić, a narodu nia źmienisz."

Zhodny z tym, szto narod u naszym krai zastaúsia toj samy, a mienawita: panszczyznianyja Radziwiłaúskija chłopy, jakija ú XVIII st. uzdymali sialanskija bunty, u XIX st. pradawali Rasiejskim uładam udzielnikaú 'polskich paústańniaú', u XX st. budawali 'raj na ziamli' u wyhladzie balszawickaha kamunizmu i 'realnaha sacyjalizmu', wyraklisia wiery i mowy, a ú XXI st. mohuć stać etnicznym materyjałam dla paszyreńnia suczasnaj Rasiejskaj Imperyi. Ale razam z tym narodam na naszaj ziamli żyła szlachta, jakaja da toj pary jak nie straciła swaich wysokarodnych jakaściaú, paśpiachowa baraniła kraj ad czużyncaú, dawała aświetu, stwarała kulturu, i nia tolki dla siabie ale i dla ludu prostaha. Dyk moża chopić aryjentawacca na hety narod, moża para padumać, szto nia tolki 'narod' haspadaryć na hetaj ziamli, ale Boham ustalawanaja úłada. Tamu należyć nie 'zmahacca za úładu' na wybarach u jakich niama szancaú pieramahczy, a najpiersz malicca da Boha i prasić ab Bożuju úładu ú naszym krai!

A.Cz.:"U biełaruskim nacyjanalnym ruchu aposzniaj dekady XX st. aksyjomaj było ścwierdżańnie, szto biełarusy - heta cywilizawany eúrapiejski narod, jaki ad razboraú Reczy Paspalitaj u XVIII st. pakutuje pad czornaj maskoúskaj nawałaj. Nie zważali nawat na toje, szto narodu, nacyi ú suczasnym jaje razumieńni, u XVIII st. paprostu nie było. Ideju nacyi jak supolnaści pa-nad klasawym ci relihijnym padziełam naradziła tolki Wialikaja Francuskaja Rewalucyja 1789 h. Usie suczasnyja eúrapiejskija nacyi - palaki i rasiejcy, francuzy i niemcy - sfarmawalisia ú XIX st. u czasy pramysłowaj rewalucyi, kapitalizmu i demakratyzacyi hramadzkaha życcia. U biełarusaú hety praces byú najbolsz zapoźnieny z pryczyny adsutnaści swajoj adukawanaj elity (szlachty), jakaja apalaczyłasia mienawita ú czasy Reczy Paspalitaj. Farmawańnie biełaruskaj nacyi praciahwałasia jaszcze pry sawietach. Tamu sfarmawałasia nia prosta biełaruskaja, ale biełaruskaja sawieckaja nacyja...Kim byli biełarusy ú BSSR pad kaniec 80-ch XX st. - nacyjaj ci nia nacyjaj? Bo nacyja - heta nia kroú, heta kultura...Taja kultura składajecca z mowy, wiery ci świetapohladu, adukacyi, hraszowaha dabrabytu etc etc etc..."

Nareszcie choć adnamu pradstaúniku „biełaruskaj inteligencyi" chapiła mużnaści nazwać reczy swaimi imionami: na Biełarusi cywilizawany eúrapejski narod składaje dosyć niewialiki adsotak nasielnictwa, u bolszaści - biełaruskaj sawieckaj nacyi. Ale razam z tym, Aleś Czobat zaniaú dosyć supiareczliwuju pazycyju pa pytańni farmawańnia 'suczasnaj' nacyi: woś ża 'Wialikaja Francuskaja Rewalucyja' była niby wialikim dabradziejstwam dla farmawańnia nacyi, a ú nas jana niejak tam nie sfarmawałasia, bo nie było maúlaú swaje elity - szlachty. Dareczy zaznaczyć, szto Francuskaja Rewalucyja jak raz i niszczyła tuju szlachtu, dakładniej raniejszy sacyjalny padzieł, tamu nacyi ú Europie farmawalisia nie raniejszaj elitaj, ale ramieśnikami i buržua.

Biełaruskimi buržua ú XIX st. stali ú asnoúnym rasiejcy abo ludzi rasiejskaj kultury, bo inszyja jak i siońnia nie mahli imi być wodle wyznaczeńnia - czyja úłada, taho i haspadarka. Razam z dziarżaúnym aparatam i prawasłaúnaj carkwoj jany i sfarmawali 'biełaruskuju prarasiejskuju (dalej - sawieckuju) nacyju. Patryjatycznuju litwinskuju szlachtu prosta nie dapuścili da farmawańnia narodu, a źniszczyli, wysłali na Sybir, zmusili da emihracyi. Światuju Hreka-Katalickuju Carkwu źlikwidawali, zaczyniajuczy i zabirajuczy cerkwy, rasstrelwajuczy wiernikaú, jak u Pratulinie (ciapier na terytoryi Polszczy - red.). Tak szto nie tak tut usio „dabrawolna" było, a idei krywawaj Francuskaj Rewalucyi nam nie adpawiadajuć!

Ciapier należyć adnawić toje, szto było źniszczana, wychoúwać ad padstaú wieru ú narodnych masach, a z najbolsz świadomych budawać elitu - nowuju szlachtu, jakaja i zdoleje z Bożaj pomaczczu adnawić nasz kraj.

A.CZ.: „Czaławiek - istota iracyjanalnaja. Jon żywie nia ú tym czasie, u jakim żywie, ale ú tym czasie, u jakim siabie újaúlaje. Heta i jość biełaruskaja nacyjanalnaja szyzafrenija."

Zhoda, jaszcze adna praúda - czaławiek istota iracyjanalnaja, tolki woś ci 'biełaruskaje' źjawiszcza szyzafrenija - nia wiedaju?! Usie narody i ludzi żywuć u tym czasie, u jakim siabie újaúlajuć: G.Bush u XXI-ym, a Usama Ibn Laden u XVI-ym stahodździ. Z hetaha nia wynikaje, szto adzin ź ich lepszy za druhoha. Tamu 'szyzafrenija' jość paúsiúl. Adziny wychad ź jaje, heta wiera ú Jezusa Chrystusa, bo bieź Jaho czaławiek nia moża da kanca zrazumieć siabie.

A.CZ.: „2000 hadoú tamu adzin hienijalny żyd-hultaj pierszym dadumaúsia, szto dziela taho, kab aszczaśliwić czaławiectwa, niczoha nia treba rabić. 'Nie zabiwaj. Nia kradź. Nia łhi na czaławieka. Nia prahni czużoha...'Dekalog. Na im paústała i staić suczasnaja cywilizacyja - i tam, dzie pryznajuć Isusa Chrysta, i dzie nie pryznajuć."

Aposzniaja cytata jość charaktarystykaj bolszaści tzw. „biełaruskich inteligentaú", jakija zmahajuczysia niby za praúdu, abrażajuć Pana Jezusa, jaki jość Praúdaj, Darohaj i Życciom. Kolki razoú prychodziłasia nazirać skeptycznyja úśmieszki naszych 'dziejaczoú', szto wyjażdżajuć na nawuczańnie ú Polszczu, kali hutarka zachodziła pra pabożnaść palakaú. Czaho tolki nie paczujesz tam, i toje, szto palaki fanatyki abo wieru tuju tolki dla formy wykonwajuć i t.d. i t.d. Tolki Panowie Wielmiszanoúnyja nia treba tady ździúlacca, czamu ú Polszczy „Salidarnaść" pieramahła, a ú nas BNF - nie! Nia treba prabaczcie, ździúlacca, szto Wilnia siońnia znachodzicca ú mieżach Litoúskaj Respubliki, a nie Respubliki Biełaruś. Bo ú Wilni panuje Maci Chrysta - Matka Boska, szto z Wostraj świecić Bramy. I Maci Pana Jezusa nia chocza, kab roznyja tam 'biełaruskija inteligenty' jaje Syna abrażali! Wy dumajecie Stalin addaú Wilniu letuwisam? Nie Stalin, ale Pan Jezus, jaki wiedaú dakładna, szto stałasia b z Ikonaj Wastrabramskaj, pryjdzi tudy tawaryszczy z CK KPB! Pieraważnaja ż bolszaść naszych 'adradżencaú' dumaje, szto jany úsiaho dasiahnuć swaimi siłami. Ździekliwaje staúleńnie da życcia pawodle dekaloga i praktykawańnia wiery stali swajho rodu dobrym tonam siarod palitykaú tak zwanaj „nowaj chwali". Hutarka naturalna nia idzie pra publicznyja wykazwańni, ale pra prywatnaje i sapraúdnaje staúleńnie da religijnaści. Siońnia my wiedajem wynik spadziawańniaú tolki na siabie, nareszcie pryjszoú czas spadziawacca na Boha.

„Bo nia majem narodu. Majem adzin prosty lud."

Mienawita! Tamu paczać treba ad wychawańnia nowaj elity. Można jaje nazwać szlachtaj abo bajarami, ale istota palahaje na tym, kab wychawać stan, jaki budzie úświedamlać swaju adkaznaść za losy kraju. Zdolejem heta zrabić, tady z Bożaj pomaczczu pieramożam. A nadziei na prosty lud treba pakinuć, jon nia moża sam ź siabie stać na stupień wyszej. Asobnyja wydatnyja jaho pradstaúniki naturalna dałuczacca da elity i stanuć szlachtaj, zdabyúszy hetuju hodnaść adpawiednymi zasłuhami dla kraju, ale wializarnaja masa nasielnictwa budzie zastawacca nieświadomaj jaszcze niekalki dziesiacihodździaú.

Litoúski Manarchista

RECENZYI

FUNDAMENTALNA PRACA

Kniha „Stwareńnie Wialikaha Kniastwa Litoúskaha" źjawiła sia zapraúdnym ratunkam na siońniaszni czas. Addaúna Litwiny nia mieli monografii, katoraby adlustroúwała nasz krajowy padychod da genezy litoúskaha haspadarstwa. Należyć tolki niewymierna padziakwać Wielceszanoúnamu Panu Alaksandru Kraúcewiczu, jaki wykarystaúszy wielizarnu kolkaść krynicaú skłaú gruntoúnu histarycznu pracu.

Padstawowym momentam, jaki adroźnia danu monografiju ad inszych jest zbureńnie stereotypu ab bałtycka-sławianskaj warażnieczy. Jaho Mościu Panam A.Kraúcewiczam proponawana koncepcyja pryjaznaha spoúistnawańnia, a nawat supracoúnictwa miż bałtyckimi wajskowymi liderami - kunigasami, a sławianskimi miestami, szto prywiało da útwareńnia haspadarstwa pad nazwaj Wialika Kniastwa Litoúskie.

Dana monografija moża nareszcie spynić te bezwynikowe teoretyzawańnie nad krynicami naszaj haspadarstwawaści. Niekatory biełaruski daśledczyki i zaraz każuć pra nibyta zachop agresyúnymi „litoúskimi" kunigasami „biełaruskich" ziamiel, nia mohuczy adarwacca ad wuzkaetnicznaha razumieńnia historycznaha procesu. Badaj ciażka sustreć bolsz wyczwaranu formu admaúleńnia samoha siabie, czym zabyćcio úłasnaj historyi i adraczeńnie úłasnaha haspadarstwa. Adnaúleńnie ú poúni tradycyi naszaj haspadarstwawaści jaszcze pierad nami, Litoúski Trybunał u Smalensku jaszcze należyć pastawić, tamu my możam tolki skazać: rabi úsio, kab Litwie było lepsz!

Czytacz

CYTATY

К ПОЗОРНОМУ СТОЛБУ

Из Ошмян перед наступлением легионеров разбежались следующие граждане, именующие себя сочувствующими и коммунистами, которые розыскиваются и предаются суду, как дезертиры:

1.Арон Богад, 2.И.Фрейдин, 3.Мордух Солодухо, 4.Александр Ковзан, 5.Абрам Саладуха, 6.Абрам Гимзанский, 7.Михневич, 8.Шелюбский, 9.Блехер, 10.Коган, 11.Анджиевский, 12.Деуль, 13.Моисей Багад, 14.Деуль, 15.Глезер, 16.Фиьковский, 17.Поплавский, 18.Олянский Зуялель, 19.Олянский Даниил, 20.Данишевский 21.Голембо, 22.Зысканд 23.Фишер, 24.Иван Горелик, 25.Михаил Дудко, 26.Виктар Мусской, 27.Евгений Жук, 28.Михаил Мацулько, 29.Иван Чайковский, 30.Владимир Гисич, 31.Василий Кизик, 32.Михаил Муский, 33.Виктор Лелюкас, 34.Ошельченко.

"Zwiazda" № 433, 1919 h.

LISTY

Szanoúnaje spadarstwa!

Wielmi údziaczny wam za hazetu „Litwa, dasłanuju ú maju wiosku, i asabliwa, za numar 6 (12), u jakim źmieszczany narys Henryka Rakutowicza pra naszu spradwiecznuju nazwu. Taksama chacieú by was paprasić, bo ja kiepska wiedaju biełaruska-litoúskuju (łacinskuju) azbuku, dasłać mnie pa joj jakija-niebudź dapamożniki, abo słoúniki, kab wuczycca sapraúdnaj mowie naszaj Radzimy i nawuczać joj inszych dobrych naszczadkaú.

Na ciapieraszni czas, majuczy szmat pieraszkodaú z boku miascowych uładaú i isnujuczy za úłasnyja żabrackija srodki nasza hramadzkaja dziejnaść pierażywaje ciażkija wyprabawańni. Niama kamputara i inszaj patrebnaj techniki, kab drukawać i raspaúsiudżwać źwiestki pra naszu sapraúdnuju katalickuju wieru, pra nasza pachodżańnie i siońniaszniaje isnawańnie. A chaciełasia b mieć wialikuju arhanizacyju z ahulnym dla naszych siabroú pamiaszkańniem, kab źbiracca tam usim razam, a taksama niejkuju materyjalnuju padtrymku dla ażyćciaúleńnia hramadzkaj dziejnaści i niasieńnia Słowa Bożaha nieświadomym ludziam Klecka i nawakolnych wiosak.

Pakul, na żal, heta można rabić tolki na słowach, a nie na sprawie, bo karystańnie czużoju technikaj u minułym i samastojnaje źbirańnie hroszaj na roznyja mierapryjemstwy dało naszaj pracy wielmi mała karyści.

Z pawahaj
Aleh Nikulin

Dzień dobry szanoúny redaktar „Litwy"!

Atrymaú pa poszcie dwa ekzemplary hazety, jakija nadrukawanyja dwuma roznymi szryftami: polskim i rasiejskim. Na prapanowu wykazać swoj punkt hledżańnia na manarchiczny ład adkazwaju nastupnym czynam: kucharka nie zmoża kirawać dziarżawaj. Kab kirawać takim składanym arhanizmam jak dziarżawa, treba szmat wiedać i adczuwać siabie haspadarom. Pry manarchicznym ładzie nawuka kirawać zaswojwajecca z dziacinstwa, a nie nabywajecca kosztam darahich pamyłak, a adczuwańnie siabie haspadarom dziarżawy nie stwaraje spakusy úkraści pabolej ad tej dziarżawy. Recepta, jak zrabić manarchiju, na moj pohlad, ni ú koha niama. Usio wyraszać abstawiny...Niadaúna ja razmaúlaú z adnym swaim siabram, jaki dnieś robić ślesaram. Raskazaú jamu pra „Litwu". Jon paprasiú u mianie hetuju hazetu, ale úsie numary ja, praczytaúszy, użo razdaú. Toje, szto ruskimi litarami - prawasłaúnym, a polskimi - katolikam. Kali majecca mahczymaść, to kali łaska paszlicie paru numaroú Kawaleúskamu Waleryju.

Z pawahaj
Stelmach Hienadź

Szanoúnyja Lićwiny!

28 studzienia - uhodki zaćwiardżeńnia aposzniaj redakcyi Statuta WKL. Winszujem Was z hetym światam! Żadajem wytrymki ú sztodzionnaj karpatliwaj pracy na karyść adradżeńnia Ajczyny, prostaha czaławieczaha szczaścia, wiernaści naszaj ahulnaj misyi. Niachaj dapamahaje nam Boh!

Waúkawyskija Lićwiny

ANONS

U NASTUPNYM NUMARY

Materyjał pra Andrewusza Szczuru, Litwina, szto żywie na úschodnich kresach Litwy, u abwodzie Pskoúskim. Heta hodny czaławiek, jaki buduje dom i padtrymliwaje gazetu „Litwa". Niachaj Pan Boh szczodra pabłogasławić, jamu i jaho naszczadkam na sto pakaleńniaú!

Artykuł „Manarchicznyja ruchi Europy" - jakija jany? Czy z Karaleúskaj Hodnaściu jaszcze dzieści liczacca? Pra toje, czym żywuć i szto robiać monarchisty Europy raspawiadaje „Litoúski Manarchista"

„Szto takoje nowaja historyja", adkaz na artykuł P.Siewiarynca ú „Naszaj Niwie" NN 50, 52/53-2001 i 1-2002

„Waluta bez Boha" - pieradruk z Lie Figaro ab supolnaj eurowalucie

„Litoúska Grammatyka" - ahulnaje apisańnie zrekanstrujawanaj ad staradaúniaj „Litoúskaj Grammatyki Iwana Użewicza roku 1645"

LITWA

Gazeta «Litwa» była adnoúlena ú 1995 r. Da 1998 r. u redakcyju úwachodzili: Uładzimier Michniewicz, Alaksandar-Jan Stralcoú-Karwacki i Uładzimier Piatrowicz. Z 1999 r. skład redakcyi źmianiú sia i hety numar padrychtawali:

Redaktar: ***Alaksandar-Jan Stralcoú-Karwacki***

Wiorstka: ***Jan Stary***

Naszy pryncypy i jak nas znajści:

Redakcyja gazety drukuje materyjały z metaj zabiezpiaczeńnia swabodnaha pierapływu informacyi, biaz zhody aútaraú i nie niasie adkaznaści ú adpawiednaści z zakanadaústwam ab aútarskich pravoch, u suwiazi z adsutnaściu prawawoje dziarżawy na terytoryi Respubliki Biełaruś. Adkaznyja za dakładnaść faktaú, padadzienych u artykułach suć aútary publikacyj. Redakcyja maje prawa na stylovaje j gramatycznaje redagawańnie aútarskich materyjałaú.

Posztawaja skrynka:
p/s 26, 220050 Miensk-Litouski
Recz Paspalitaja Litwa - Res Publica Lithvania
e-mail: litva@adukatar.lingvo.minsk.by